

Signalizácia v ochrane rastlín – 5/2015

Morenie osiva repy

Morenie osiva cukrovej repy je zamerané najmä proti živočíšnym škodcom, ktorí poškodzujú vzhádzajúce rastlinky repy. Cez ranky na mladých rastlinkách alebo vplyvom nevhodných poveternostných podmienok, kedy je vzhádzajúca repa namáhaná, vznikajú drobné rany ako vstupné miesta pre pôdne huby, dochádza k infekcii hypokotylu, rastlinky sú oslabené až hynú. V morení osiva repy je dostatok prípravkov proti živočíšnym škodcom, boli ponechané aj neonikotinoidy, proti chorobám je povolené len jedno fungicídne moridlo a tak vzniká priestor na využívanie stimulátorov rastu, ktoré dokážu rastlinku naštartovať, spevniť a ochrániť. Ich výber je na našom trhu veľmi dobrý.

Spálu repy vyvolávajú huby *Pythium debarianum*, *Aphanomyces laevis*, *Rhizoctonia*, *Fusarium*, *Phoma*, *Alternaria* a celý komplex iných patogénov pretrvávajúcich v pôde a na zvyškoch napadnutých rastlín. Typickým prejavom napadnutia je zaškrcovanie hypokotylu vzhádzajúcich rastlín, a tým vädnutie listov až odumretie celej rastliny podobné spáleniu. V období vzhádzania sú rastliny repy najviac ohrozené pôdnymi patogénmi, po vytvorení pravých listov nebezpečenstvo spály obyčajne končí. Najväčší vplyv na jej prepuknutie má nevhodná štruktúra pôdy, prísušok aj pH. Tieto faktory treba zlepšiť v prvom rade, čo nie je vplyvom klimatických podmienok vždy možné a vtedy zostáva poistkou ochrany vzhádzajúcich rastlín morenie osiva cukrovej repy proti hubovým chorobám povoleným prípravkom Vitavax 2000, ktorého stimulačný účinok na vzhádzanie rastlín sa prejavuje pri stresových podmienkach ako je sucho, chlad, nedostatok vzduchu v pôde. Pôsobí kontaktne a systémovo.

Podobné príznaky ako spála má napadnutie repy chrobákmi **atomárie repovej** (*Atomaria linearis*). Veľkosť imág je asi 1,2 mm. Na vzhádzajúcej repe sa živia vyhrýzaním hypokotylu, prípadne požerom korieňkov. Korieňkami buliev sa živia aj vyliahnuté larvičky. Po zakuklení sa liahnu nové chrobáky koncom leta, prezimujú a na jar nalietavajú na porasty repy. Preventívnou ochranou pred napadnutím je včasný výsev, dodržanie osevného postupu a vzdialenosti parciel s repou. Moridlá so systémovým účinkom dokážu uchrániť vzhádzajúcu repu: Janus 180 FS, Poncho Beta 453 FS (1x za 3 roky na tom istom pozemku), Poncho 600 FS (1x za 2 roky), Gaucho 70 WS proti všetkým škodcom vzhádzajúcej repy a moridlo s obsahom pyretroidu Force 20 CS. Tank mix s Cruiser 70 WS znižuje spotrebu Force 20 CS na polovicu.

Skočky sú bežnými škodcami vzhádzajúcich rastlín. Škodí obžieraním lístkov mladých rastlín typickým dierkovaním. Ich početnosť býva taká obrovská, že dokážu úplne zožrať vzhádzajúce porasty, hoci sú to veľmi malé 1,5-2 mm dlhé chrobáky. Jediný spôsob ako predísť hromadnému žeru skočiek na repe, je morenie osiva. Systémové látky prenikajú do celej rastlinky ako požerový jed. Účinok sa výborne prejaví vo vlhších rokoch, v suchšom roku je potrebný aj insekticídny postrek. Povolené sú Janus 180 FS, Poncho 600 FS (1x za 2 roky), Poncho Beta 453 FS (1x za 3 roky na tom istom pozemku) a Gaucho 70 WS. Kombinácia Cruiser 70 WS + Force 20 CS je tiež autorizovaná na skočky.

Voška maková (*Aphis fabae*) a **voška broskyňová** (*Myzus persicae*) cicajú v srdiečkach repy na mladých listoch, čím sa listy stáčajú a zakrpatievajú. Ich nebezpečenstvo je aj v prenášaní vírusov spôsobujúcich žltáčku alebo mozaiku repy. Už spomínané moridlá Janus 180 FS, Poncho 600 FS (1x za 2 roky), Poncho Beta 453 FS (1x za 3 roky na tom

istom pozemku) dokážu ochrániť repu v prvých šiestich týždňoch aj pred šírením vošiek v poraste.

Vírusová žltáčka repy (*Beet yellows virus*) sa prejavuje na mladých rastlinách presvetlením a vystúpením žilnatiny, ktorá neskôr celkom zožltne. Postupne aj pletivo listov medzi žilnatinou žltne až do takeého štádia, že celé rastliny repy majú zlatožlté sfarbenie. Na listoch sa môžu tvoriť hnedé až purpurové nekrotické škvrnky. Pletivo pozdĺž žilnatiny však zostáva zelené. Tento znak je jasným dôkazom že nejde o poruchu výživy. Príznaky mozaiky sú najviditeľnejšie na najstarších listoch a pridáva sa k nim aj napadnutie hubovými chorobami: múčnatka, černe, až postupne odumierajú.

Vírusová mozaika repy (*Beet mosaic virus*) sa začína prejavovať na žilnatinе mladých srdiečkových listov, ktorá je svetlejšej farby. Postupne sa mozaika šíri okolo žilnatiny v podobe svetlých škvŕn s ostro ohraničeným okrajom. Môžu sa podobať na chlorotické krúžky so zeleným stredom. Škodlivosť ochorenia spočíva v spomalení rastu repy. Teplota nad 20° C potláča príznaky mozaiky.

Z pôdy hrozí ešte jeden škodca ničiteľný morením – **drôtovec**, larvy kováčikov (*Elateridae*). Nepoškodzujú len vzchádzajúce rastliny požieraním korieňov, ale zavrtávajú sa aj do väčších buliev a spôsobujú ich hnilobu. Účinkujú proti nim Poncho Beta 453 FS (1x za 3 roky na tom istom pozemku), Poncho 600 FS (1x za 2 roky) a Force 20 CS a TM Cruiser 70 WS + Force 20 CS.

Kvetárka repová (*Pegomia hyoscyami*) je mucha, ktorá kladie vajíčka na spodnú stranu listov. Larvy sa vžierajú do listu a poškodzujú veľkú časť listovej čepele. Dorastené larvy padajú na pôdu, kde sa kuklia. Dospelé muchy neškodia. Pre celý ich vývoj je vyhovujúce chladné a vlhké počasie. Najväčšie škody môžu spôsobiť do fázy 6 listov repy. Ako moridlo proti kvetárke je povolené len Gaucho 70 WS.

V Topoľčanoch, 3.2.2015

Ing. Alena Škuciová
ÚKSÚP – OOR Topoľčany